

Vlaams Geestelijk Gezondheidscongres 2021

Waarden als ethische toets voor beslissingen in de zorg

Axel Liégeois
KU Leuven & Broeders van Liefde
axel.liegeois@kuleuven.be

Ethiek op de werkvloer

Ethische commissies en ethische adviezen

Concrete richtlijnen voor het handelen in problematische situaties,
opgesteld door commissies voor ethiek

Ethisch overleg of moreel beraad

Empowerment van zorgverleners om door methodisch ethisch overleg
tot ethisch inzicht te komen, onder leiding van referentiepersoon ethiek

Vele modellen voor moreel beraad

- Manschot & van Dartel (red.), *In gesprek blijven over goede zorg*, 2014.
- Hartman, Weidema, Widdershoven & Molewijk, *Handboek ethiekondersteuning*, 2016.

Casus Erik

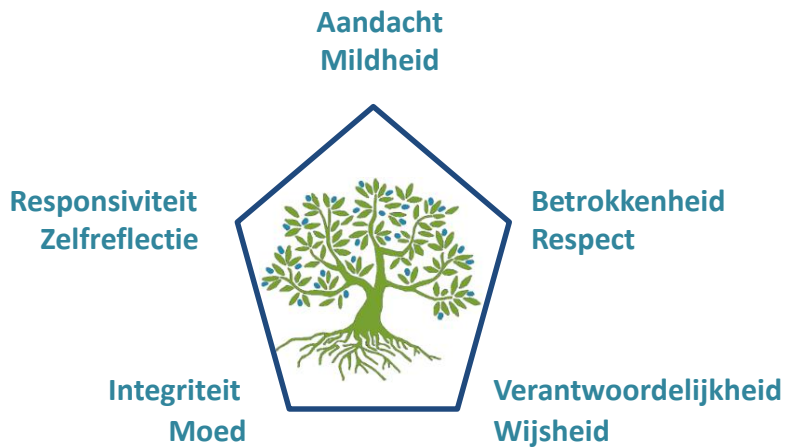
Erik heeft zijn eigen levensvisie. Voor hem is het hoogste genot: de hele dag in bed blijven liggen, muziek beluisteren, zonder contact met anderen en door niemand lastiggevallen worden. De meeste zorgverleners hebben een andere opvatting van het leven. Ze vinden dat mensen zo actief mogelijk horen te zijn: betrokken zijn op anderen, bereid zijn om met hen in gesprek te gaan en samen activiteiten te doen. Enkele zorgverleners vinden dat er plaats moet zijn voor niet-gemotiveerde, wat eigenwijze zorgvragers. De naastbetrokkenen willen Eriks wensen respecteren, maar tegelijk wensen ze dat de zorgverleners hem actiever maken. Er duiken regelmatig meningsverschillen op onder de zorgverleners, maar er rijzen vooral spanningen tussen een aantal zorgverleners en Erik.

Vorbereitung

1. Grondhoudingen
aannemen

0. Intuïtie
uitspreken

2. Dialoog
voeren

Zorgvrager

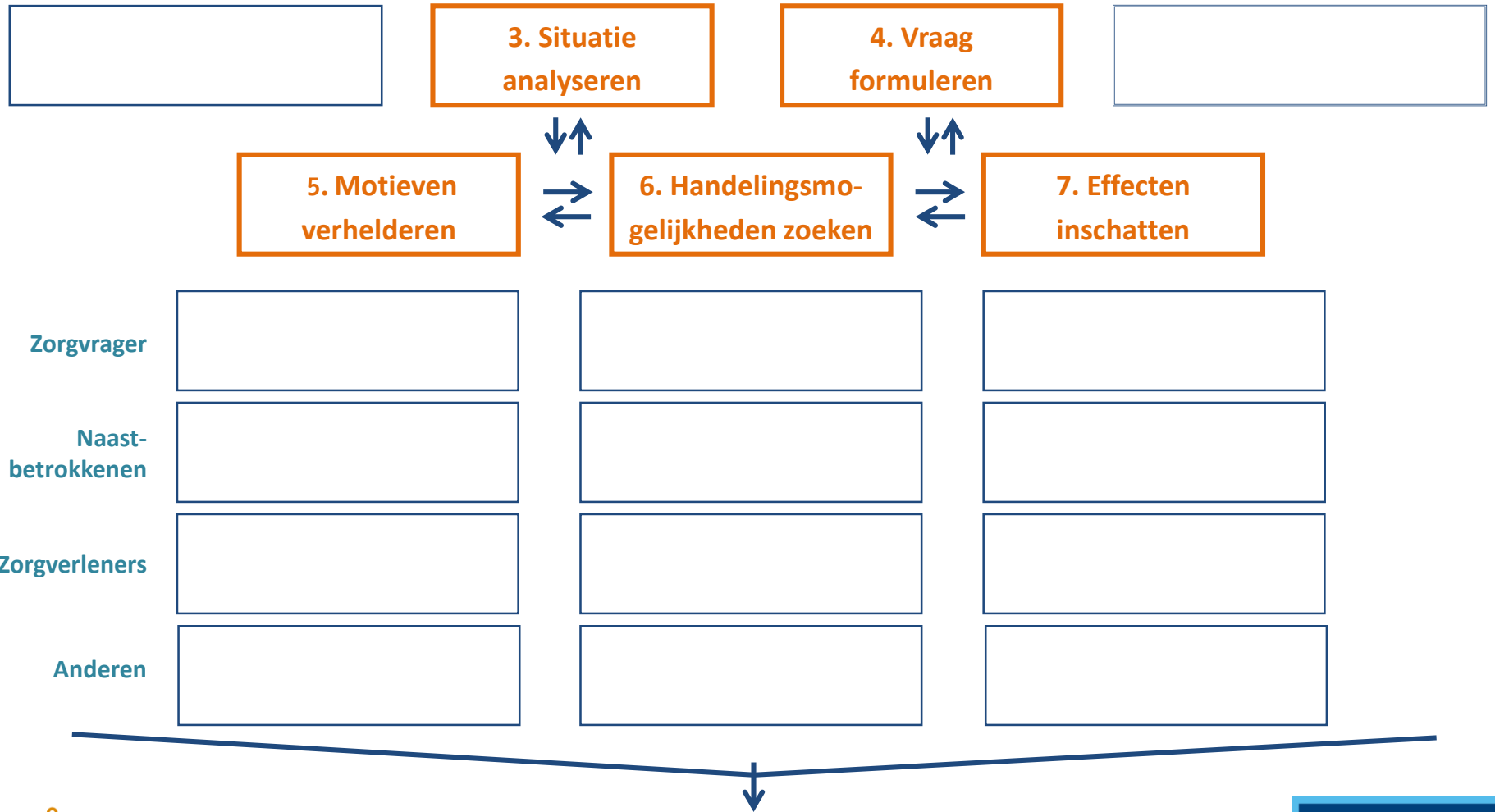
Naast-
betrokkenen

Zorgverleners

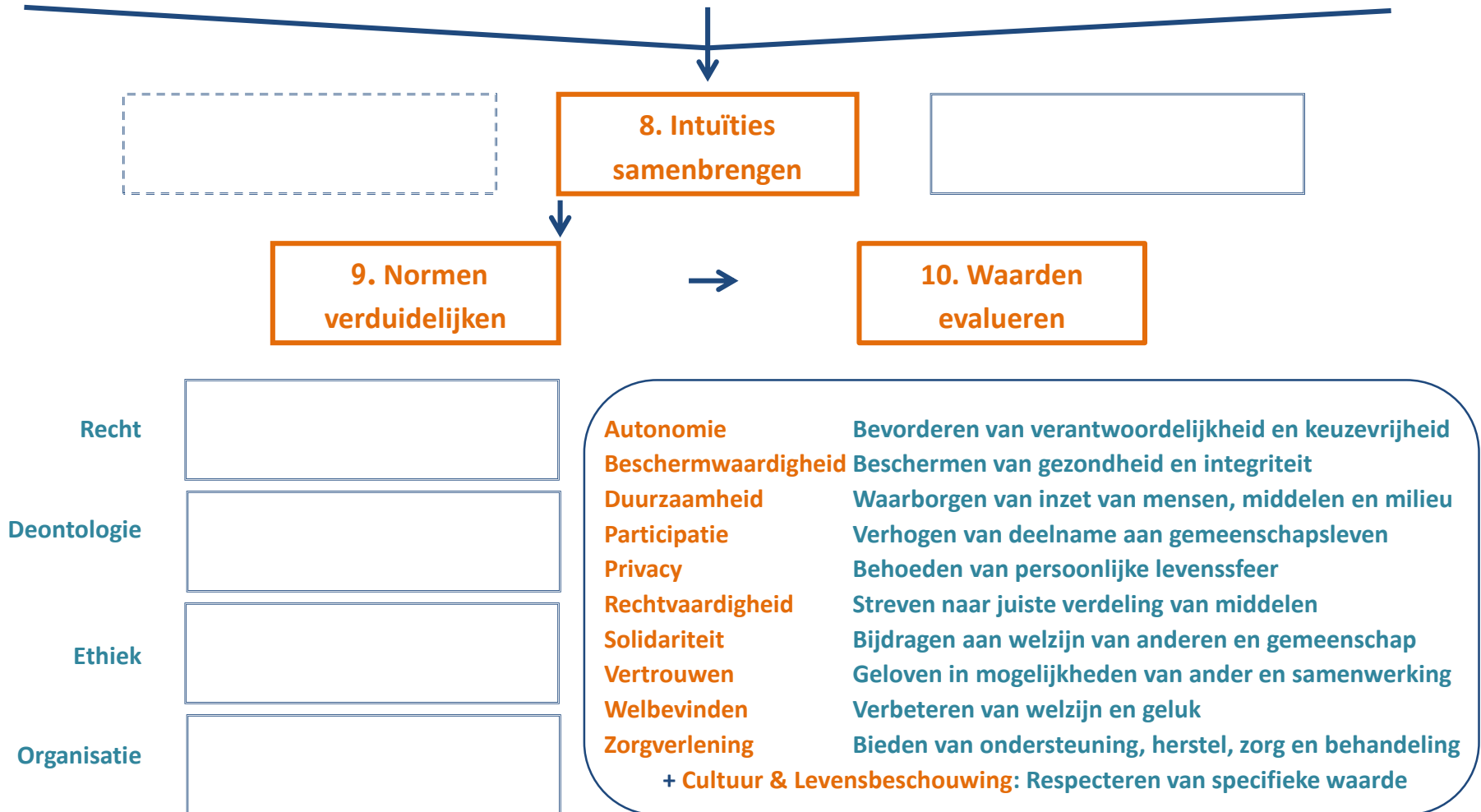
Anderen

Analyse

Evaluatie

Waardentoets

Zorgvrager – Naastbetrokkenen – Zorgverleners – Anderen

Vertrouwen

--- + ++ +++

Welbevinden

--- + ++ +++

Beschermwaardigheid

--- + ++ +++

Autonomie

--- + ++ +++

Zorgverlening

--- + ++ +++

Privacy

--- + ++ +++

Participatie

--- + ++ +++

Rechtvaardigheid

--- + ++ +++

Duurzaamheid

--- + ++ +++

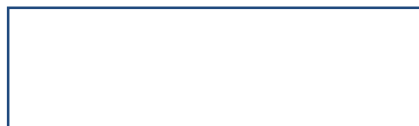

--- + ++ +++

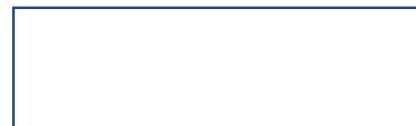
Solidariteit

--- + ++ +++

Proportionaliteit

Motivering

Visies zorgrelatie

Traditionele visie

Traditioneel medisch paradigma
Traditioneel religieus paradigma

Moderne visie

Emancipatorisch paradigma
Maatschappelijk paradigma

Zorgverlener

Zorgvrager

Relatie

Relationele visie

Relationeel personalistisch paradigma

Ontwikkeling waarden

Fundamentele waarden

Vertrouwen

Welbevinden

Beschermwaardigheid

Autonomie

Zorgverlening

Privacy

Participatie

Rechtvaardigheid

Duurzaamheid

[Cultureel-levensbeschouwelijke waarde]

Solidariteit

Beschrijving waarden

Autonomie	Bevorderen van verantwoordelijkheid en keuzevrijheid
Beschermwaardigheid	Beschermen van gezondheid en integriteit
Duurzaamheid	Waarborgen van inzet van mensen, middelen en milieu
Participatie	Verhogen van deelname aan gemeenschapsleven
Privacy	Behoeden van persoonlijke levenssfeer
Rechtvaardigheid	Streven naar juiste verdeling van middelen
Solidariteit	Bijdragen aan welzijn van anderen en gemeenschap
Vertrouwen	Geloven in mogelijkheden van ander en samenwerking
Welbevinden	Verbeteren van welzijn en geluk
Zorgverlening	Bieden van ondersteuning, herstel, zorg en behandeling

Proportionaliteit waarden

Waarden scoren vanuit bepaald perspectief voor zorgvrager in context

Vergelijken scores per waarde

Ombuigen negatieve scores door optie bij te sturen

Verbinden van waarden vanuit vertrouwen en solidariteit

Scoren waarden

Evalueren optie

Globale evaluatie van waarden in optie

Proportionele of redelijke verhouding van waarden?

Wederkerigheid en universaliteit?